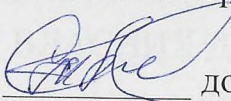

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 204– технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва

Допускається до захисту

Зав. кафедри технології кормів, кормових добавок і годівлі тварин,

 доктор с.-г. наук Бомко В.С.

« 28 » 05 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ГОДІВЛІ СВИНЕЙ ТА ПЕРЕРОБКА
М'ЯСА В ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконавець **Нагнибіда Андрій Віталієвич**

Керівник: кандидат с.-г. наук, доцент **Чернявський Олександр**

Олександрович

Я, Нагнибіда А.В., засвідчую, що кваліфікаційну
роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Рецензент

доцент Король І.І.

Біла Церква – 2026

ЗМІСТ

Завдання.....	2
Відгук керівника.....	3
АНОТАЦІЯ.....	5
ВСТУП.....	7
1. НАУКОВІ ОСНОВИ І ПРАКТИКА ГОДІВЛІ ПОРОСЯТ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ).....	9
1.1. Значення і потреба свиней в поживних речовинах.....	9
2. МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ.....	18
3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	19
3.1. Коротка характеристика господарства.....	19
3.2. Утримання свиней у господарстві та догляд за ними.....	22
3.3. Аналіз раціонів годівлі свиноматок.....	24
3.4. Організація та економічні показники виробництва.....	29
3.5. Технологія первинної переробки тваринницької продукції.....	31
3.6. Екологізація виробництва продукції тваринництва.....	33
Висновки	35
Пропозиції.....	36
Список літератури.....	37

АНОТАЦІЯ

Нагиба А. В. Аналіз технології годівлі свиней та переробка м'яса в ТДВ «Терезине» Київської області.

Дослідженні та проаналізовані раціони годівлі свиноматок різних фізіологічних груп, а також використані теоретичний матеріал наукових основ годівлі свиней.

В господарстві поросних і холостих маток годують стандартними повнораціонними комбікормами, згодовуючи від 2,5 до 3 кг комбікорму на голову на добу, а підсисним – 6 кг.

Аналіз раціонів показав, що до складу комбікормів для годівлі свиноматок входять такі зернові: як кукурудза, ячмінь, горох, відходи борошномельних-круп'яних підприємств (висівки, мучки), відходи маслоекстракційного виробництва (макуха, шрот), БВД (провімі) і премікс.

На основі аналітичні дослідження раціонів годівлі холостих, супоросних і підсисних свиноматок виявлено, що вони не збалансовані для поросних свиноматок в перші 84 дні поросності по енергії і перетравного протеїну, яких не вистачає відповідно 7 і 29,4%, а в комбікормах для підсисних свиноматок спостерігається дефіцит кормових одиниць, перетравного протеїну, і обмінної енергії на 6,8, 21,7 і 12,5% відповідно.

При недостатці протеїну та його неповноцінності свиноматка тривалий час не приходить в охоту і порушується нормальний розвиток яйцеклітини, погіршується їх якість і зменшується їх кількість.

Зроблено висновок, що результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані для практичного використання при годівлі свиноматок різних фізіологічних груп.

Ключові слова: свиноматки, повнораціонний комбікорм, БВД, премікс, протеїн, продуктивність, якість свинини, середньодобові прирости, жива маса.

ABSTRACT

Nagyba A. V. Analysis of technology of pig feeding and meat processing in the Terezina State Commercial Plant of the Kyiv region.

Researched and analyzed feeding rations of sows of different physiological groups, as well as used theoretical material of the scientific foundations of pig feeding.

In the farm, gilts and sows are fed with standard full-ration compound feed, feeding from 2.5 to 3 kg of compound feed per head per day, and suckling females - 6 kg.

The analysis of the rations showed that the compound feed for feeding sows includes the following grains: corn, barley, peas, waste from flour milling and grain enterprises (bran, meal), waste from oil extraction production (cake, meal), BVD (provimi) and premix.

On the basis of an analytical study of the feeding rations of barren, pregnant and suckling sows, it was found that they are not balanced for farrowing sows in the first 84 days of farrowing in terms of energy and digestible protein, which are insufficient by 7 and 29.4%, respectively, and in compound feed for suckling sows there is a deficit of fodder units, digestible protein, and exchangeable energy by 6.8, 21.7 and 12.5%, respectively.

With a lack of protein and its inferiority, the sow does not come into heat for a long time, and the normal development of ovules is disturbed, their quality deteriorates and their number decreases.

It was concluded that the results of the qualification work can be used for practical use in feeding sows of different physiological groups.

Key words: sows, full-ration compound feed, BVD, premix, protein, productivity, pork quality, average daily gains, live weight.

ВСТУП

М'ясний баланс України можна поповнити за рахунок свинини, виробництво якої значною мірою залежить від інтенсифікації цієї галузі. Це зв'язано з тим, що свині, на відміну від інших сільськогосподарських тварин, мають ряд біологічних особливостей, які характеризуються високою енергією росту, багатоплідністю з коротким циклом розмноження, з низькими витратами кормів на одиницю продукції і мають достатньо високі забійні виходи (60-65%).

Стабільна кормова база для галузі свинарства є основною умовою виробництва високоякісної свинини на промисловій основі для забезпечення населення країни м'ясними виробами та досягнення високої концентрації поголів'я та досягати поточності виробництва і максимальної спеціалізації праці персоналу комплексу [26].

Повноцінна збалансована годівля поросят на всіх етапах його вирощування по поживним і біологічно активним речовинам дає можливість збільшення виробництва високоякісної свинини [2].

Низька продуктивність свиней на відгодівлі проявляється коли ми використовуємо в годівлі свиней раціонів, які не збалансовані в першу чергу по енергії, амінокислотах та по макро-, мікроелементах, вітамінах.

В першу чергу свиней необхідно забезпечити енергією і амінокислотами з яких складається білок тому, що він є основою всіх життєвих процесів і бере участь у великій кількості фізіологічних функцій організму тварин.

Амінокислоти які входять в склад білки є специфічними речовинами життєвих процесів, вони входять до складу кожної клітинної субстанції, а також ферментів, гормонів. Крім того синтез білкової молекули в організмі може здійснюватись тільки за рахунок продуктів розщеплення самого протеїну до більш простих його складових частин - амінокислот.

Відомо, що свині добре використовують більшість поживних речовин кормів як рослинного так і тваринного походження, однак, на відміну від жуйних, вони чутливі до нестачі в раціонах незамінних амінокислот таких як лізин, метіонін та інших і вітамінів груп В, оскільки ці речовини в їх організмі не синтезуються, а надходять з кормами або кормовими добавками.

Також засвоєння основних поживних речовин поросятами залежить від достатнього надходження в їх організм біологічно активних речовин, як мікроелементи і вітаміни.

Задачею кваліфікаційної роботи є аналіз раціони годівлі свиноматок в ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» Київської області.

1. НАУКОВІ ОСНОВИ І ПРАКТИКА ГОДІВЛІ СВИНЕЙ

(Огляд літератури)

Розвиток свинарства на промисловій основі вимагає вдосконалення існуючих і розробки нових, прогресивніших технологій виробництва тваринницької продукції, комплексної механізації та автоматизації трудомістких процесів на фермах. На цьому етапі підвищуються вимоги до техніки ведення свинарства взагалі і особливо до кормо виробництва. Задовольнити їх неможливо без перебудови економічних відносин між окремими галузями, пов'язаними з виробництвом, переробкою і збутом готової продукції [6].

Промислова технологія утримання поголів'я свиней повинна передбачити в яких кліматичних і господарських умовах вони будуть знаходитись, які є можливості механізувати виробничі процеси, які дадуть можливість підвищити рівень продуктивності праці, а також ветеринарно-зоотехнічні вимоги [6,11,13,16].

На свинокомплексах промислового типу рекомендується в основному безвигульна система утримання для всіх виробничо-вікових груп тварин, за винятком свиней племінної групи. На комплексах свині утримуються в свинарниках спеціального призначення для різних статевих і вікових груп свиней на теплій підлозі без підстилки.

Залежно від типу спеціалізації на комплексі виділяють такі групи: свиноматки холості і поросні, а також підсисні, кнури-плідники, поросята відлучені, ремонтний молодняк та відгодівельне поголів'я.

Кнурів-плідників утримувати в спеціальному свинарнику по 3 – 5 голів у станку з вільним виходом на вигульний майданчик. Свиноматок холостих і поросних (до 105 днів поросності) утримують по 10-20 голів у станку. Поросних (після 105 днів поросності) і підсисних свиноматок утримують в індивідуальних станках з фіксацією під час опоросу і протягом 10-12 днів після опоросу. Ремонтних свинок розміщують в племінному секторі групами

до 20 голів у станку. Поросят на відгодівлі утримують групами по 25-50 голів у станку [9,16,30].

В господарствах проводять відлучення поросят в 21-25 – денному віці живою масою 6-8 кг і одержувати не менше 2,3 опоросів за рік від основних свиноматок, що дає можливість інтенсивніше використовувати свиноматок. повнораціонні комбікормами та дотримуватись відповідного мікроклімату в маточнику.

Годують свиней повнораціонним комбікормом. Кратність годівлі встановлюється для кожної виробничо-вікової групи і залежить від складу раціону та консистенції корму. Підсисних і другого періоду поросності (після 100 днів) маток, кнурів, відлучених поросят та ремонтний молодняк потрібно годувати тричі, а відгодівельний молодняк – двічі [33].

Нормування годівлі для всіх виробничих груп групове і норми годівлі залежать від живої маси поросят та свиноматок, віку, фізіологічного стану свиноматок та продуктивності [2,7,17].

Вода, якою напувають повинна бути без запаху, кольору, присмаку, температурою не нижче 10-12° для дорослих свиней і 15-18° для поросят. Одна автонапувалок при груповому утриманні свиней з розрахунку 10-12 голів на одне місце [9].

Гній в станках підсисних свиноматок рекомендують проводити щоденно і два рази на добу і вони повинні бути сухими та чистими. Вигульні майданчики в племінному секторі очищають від гною в міру забруднення [16].

1.1. Значення і потреба свиней в поживних речовинах

Одержання багатоплідних та вирівняних опоросів, добре розвинених і життєздатних поросят значною мірою залежить від організації годівлі свиноматок в залежності від їх фізіологічного стану, віку, вгодованості та інтенсивності використання.

На багатоплідність свиноматок та якість прикладу в значній мірі впливає повноцінність годівлі і умови утримання, починаючи від підготовки тварин до парування, чи осіменіння. Якщо свиноматка після підсисного періоду дуже схудла, то її рівень годівлі можна підвищити на 10-15 %. Дуже важливо організувати годівлю порісних свиноматок. Великої шкоди завдає як недогодовування, так і їх перегодовування .

Ожиріння знижує їх продуктивність та життєздатність приплоду і є фактично непродуктивною витратою кормів. Протягом всього періоду поросності раціони необхідно балансувати за перетравним протеїном, незамінними амінокислотами, вітамінами та мінеральними речовинами, пам'ятаючи, що дерть зерна злакових культур досить бідна на них [7,26].

На промислових комплексах холостих і поросних маток годують повноцінними комбікормами типу СК- 1 – 5. Комбікорми згодовують двічі за добу, розбавленими водою у співвідношенні 1:3. Норми згодовування корму становлять: для молодих свинок в період підготовки до парування (1^{-й} – 20^{-й} день) – 3,8 кг в період поросності від 2 до 3.2 кг, з 32 до 80-го дня – 2.3; від 81 до 112-го – 3.5; для дорослих свиноматок після відлучення з 1-го до 2-го дня – 1.5 кг, від 3-го до 12-го – 2.8, від 33 до 80-го – 2.3 і від 81 до 112-го дня – 3.5 кг.

Раціони для лактуючих свиноматок повинні повністю забезпечувати потребу в поживних речовинах для утворення молока і успішного вирощування поросят, незалежно від строку їх відлучення. Розмір і склад раціонів, за якими згодовують корми свиноматкам протягом перших днів після опоросу, залежать від стану тварин, їх молочності і кількості поросят в гнізді .

Краще використовувати в годівлі лактуючих свиноматок комбікорми-концентрати, які можна виготовляти на міжгосподарських комбікормових заводах , за рецептурою Полтавського НДІ свинарства [2,5,8].

Продуктивність самих поросят залежить також від повноцінності їх годівлі, тобто, від вмісту, доступності і співвідношення в їх раціоні поживних речовин (вуглеводів, білків, жирів, мінеральних) і біологічно активних речовин (вітамінів, мікроелементів, стимуляторів росту) [2,32].

При незбалансованій годівлі, незадовільному приготуванні кормів, неправильному утриманню та антигігієнічних умовах ефективність використання кормів погіршується. Підвищуються затрати енергії на процеси синтезу та теплопродукції до 60% і більше від прийнятої з кормами, а в цілому за добу на кожний кілограм живої маси виділяється з організму більше 100 ккал тепла [10].

Через таке нераціональне використання кормів продуктивність тварин знижується, а коефіцієнт використання валової енергії кормів на відкладання в тілі не перевищує 15% [12].

Головною умовою високої їх продуктивності свиней є , забезпеченість їх організму енергією і іншими поживними речовинами корму, тому всі поживні речовини кормів використовуються тваринами, як джерело енергії, як матеріал для створення нових клітин, та для накопичення резервних речовин. Основним фактором повноцінної годівлі тварин є повний набір поживних речовин в раціонах [15].

При організації нормованої годівлі свиноматок велике значення має кількість сухої речовини в раціоні і концентрація енергії в ній. При створенні оптимальних умов годівлі, необхідних для збільшення продуктивності тварин слід, передусім, враховувати особливості будови і функції їх органів травлення та перебіг процесів перетравлювання і засвоєння поживних речовин кормі [3,14,21].

При забезпеченості організму свиней енергією близько 50% перетравного протеїну відкладається в тілі у вигляді білка, а при недостатці енергії протеїн використовується як енергетичний матеріал [17].

Надлишок енергії в раціонах поросних свиноматок і ремонтного молодняку приводить до ожиріння та зниження їх продуктивності.

Свиноматок різних статевих - вікових груп потрібно годувати згідно з прийнятими нормами годівлі в залежності від їх живої маси, віку та фізіологічного стану.

До 80% від потреб свиней в енергії забезпечуються за рахунок вуглеводів таких як крохмаль і сахароза. Вони представлені в основному багато крохмалю в зернових кормах, картоплі, траві, який під дією ферментів розпадаються до глюкози, а в коренеплодах - сахарози, до складу якої входять глюкоза і фруктоза [7].

Перетравлюють свині різні поліцукри неоднаково, якщо крохмаль зерна і картоплі перетравлюється добре на 90-95%, то клітковина перетравлюється в організмі і свиней погано: зерна - на 23, сінного чи трав'яного борошна - 21-41, коренеплодів - 55-86%. Це пов'язана з тим, що до складу клітковини вище сказаних кормів входить більше 35% лігніну [17].

Погане перетравлювання клітковини зменшує також перетравність вуглеводів, протеїну і жиру. Згідно нормованої годівлі в раціонах поросят клітковини повинно бути не більше 3-4% від сухої речовини, а в раціонах відгодівельних свиней - 8-9, свиноматок - 9-12% [16].

Значною мірою продуктивність свиноматок залежить від рівня протеїнового та його повноцінного живлення. Це зв'язано з тим, що рентабельне виробництво високоякісної тваринницької продукції у запланованій кількості тільки тоді, коли свиней годують відповідно до їх фізіологічних потреб. Високопродуктивні, сучасні, скороспілі свині м'ясного напрямку продуктивності були створені завдяки повноцінній годівлі, та повноцінного протеїнового живлення [7].

В першу чергу потреба поросят у протеїні залежить від їх віку, живої маси, породи, а також від здатності відкладення білку і жиру в організмі. Здатність утворювати м'язові тканини у свиней пов'язані з їх спадковими особливостями. Необхідно пам'ятати три основних закономірності утворення м'язові тканини:

- свині можуть відкласти в тілі білка, яка визначена спадковістю, якщо вони отримують достатню кількість протеїну з спожитими кормами;

- надлишок надходження протеїну в організм поросят не може викликати більше, ніж це визначено спадковістю, відкладання білка в тілі;

- надлишок енергії в раціонах поросят не впливає на відкладання м'яса, а використовується на відкладання її у вигляді сала [7].

Рівень протеїну, забезпеченість раціонів незамінними амінокислотами, енергією впливає на засвоєння інших поживних та біологічно активних речовин. Також на засвоєння всі поживних речовин впливає технологія приготування корму, мікроклімат у приміщенні, вік, стать, порода, фізіологічний стан та індивідуальні особливості свиней. Протеїн не може бути замінений іншими поживними речовинами і повинен надходити з кормами [2,16].

Тому необхідно при нормуванні поживних речовин приділяти увагу якості протеїну, яка визначається його амінокислотним складом, особливо лімітуючих (критичних) амінокислот. Найважливішою лімітуючою амінокислотою, з відомих десяти, для свиней є лізин, за ним метіонін + цистин та іноді триптофан, тому що при концентратному типі годівлі, основою якого є зернові злакові корми цих амінокислот недостатньо. Багаті на ці амінокислоти молоко, м'ясо кісткове та рибне борошно, проте, через дефіцит їх використання у свинарстві часто використовують окремі синтетичні амінокислоти [17].

Амінокислоти в організм свиней повинні надходити не тільки згідно норми, але і в оптимальних співвідношеннях між собою, що буде сприяти синтезу білку в організмі поросят. При не правильному співвідношенню амінокислот які надійшли в організм з кормами знижується ефективність їх використання, що приводить до збільшення витрат корму на продукцію та її здороження. [14].

В раціонах свиней найчастіше не вистачає лізину, метіоніну+ цистину і триптофан. Лізин необхідний для синтезу білків організму, метіонін – для

процесів синтезу ферментів, гормонів і вітамінів, (метіонін – може бути на 50% замінений цистіном, що потрібно мати на увазі при складанні раціонів), триптофан – для утворення молока, а також він регулює синтез гемоглобіну, впливає на відтворну функцію самок [15,16].

Крім вище названих амінокислот для організму поросят необхідний аргінін, гістидин, лейцин, ізолейцин, треонін, фенілаланін і валін.

На основі вище сказаного кожна амінокислота відіграє свою специфічну роль в організмі поросят, тому у кормах які надходять в організм поросят повинні знаходитись всі незамінні амінокислоти. Дефіцит однієї із десяти амінокислот, навіть при достатній кількості приводить до зниження продуктивності поросят [2].

Згідно з даними авторів [7,25] в кормах, які використовуються в годівлі поросят дуже часто не вистачає лізину, метіоніну, триптофану, а інші амінокислоти знаходяться у необхідній кількості. Дефіцит амінокислот можна уникнути при згодовуванні різних кормів рослинного і тваринного походження, або синтетичних препаратів амінокислот.

Для створення повноцінної кормової бази важливого значення набуває збільшення виробництва зерна сої протеїн якої по повноцінності наближається до кормів тваринного походження [2].

У зерні сої міститься 34 % протеїну, що значно більше, ніж у горосі, виці, люпині, сочевиці та інших і майже вдвічі-втричі, ніж у зернових культур при цьому врожайність їх більша [4].

Свині мають ряд біологічних особливостей, вигідно відрізняючись від інших видів сільськогосподарських тварин. Це передусім висока репродуктивна здатність: протягом року за два опороси свиноматки в середньому приносять біля 20 поросят. Для свиней характерна висока інтенсивність росту, особливо гібридних поросят [22,25,29]. Для повної реалізації цих важливих господарсько-корисних ознак свині потребують повноцінної годівлі, добре збалансованого по важливих елементах живлення, включаючи мінеральні речовини [24,34].

Мінеральні речовини розділяються на макро- і мікроелементи. На даний час нормують і контролюють у раціонах тварин з макроелементів: Кальцій, Фосфор, Натрій, Магній, Хлор, Сульфур і Калій, а по мікроелементах: Ферум, Купрум, Цинк, Манган, Кобальт, Йод та Селен. Дефіцит цих елементів або надлишок погіршують здоров'я і знижують продуктивність свиней [3,4,20,24,27,36].

Потреби свиней в мінеральних речовинах високі і повинні повністю задовольнятись за рахунок згодовування відповідних раціонів з мінеральними добавками [18,28,36]. Необхідно враховувати характер годівлі свиней і умови їх утримання.

Важливу роль у годівлі поросят мінеральні речовини, так як входять до складу клітин, органів і тканин. Мінеральні елементи беруть участь у процесі обміну речовин в організмі, підтримують кислотно-лужне відношення на певному рівні, а також осмотичний тиск і утворюють сприятливі умови для нормальної роботи гормонів, ферментів та вітамінів [14].

Мінеральні речовини це макро- і мікроелементи. На даний час нормують і контролюють у раціонах тварин з макроелементів: Кальцій, Фосфор, Натрій, Магній, Хлор, Сульфур і Калій, а по мікроелементах: Ферум, Купрум, Цинк, Манган, Кобальт, Йод та Селен. Дефіцит цих елементів або надлишок погіршують здоров'я і знижують продуктивність свиней [10].

Норма мікроелементів для свиноматок в одному кг сухої речовини: Феруму- 70, Купруму- 50, Мангану - 40, Цинку - 75, Кобальта - 1,5, Йода - 0,3 мг [11].

Дуже важливо балансувати раціони для свиней по жиророзчинним (А, Д, Е) так і водорозчинним (В₁, В₂, В₃, В₄, В₅ і В₁₂) вітамінам, які є каталізаторами процесів обміну речовин і входять у складі всіх ферментів та забезпечують нормальний обмін білків, жирів і вуглеводів [2,6,17]. Надходять вітаміни в організм тварин з кормами. Нестача вітамінів в

раціонах визиває авітамінози у тварин, що є причиною низької продуктивності та хвороби.

Забезпечують потребу у вітамінах в основному рослинні корми, які використовуються для годівлі свиней.

Вітаміни групи В по своїй біологічній ролі і дії подібні. Вони приймають участь в окислювально-відновних процесах, входять в склад багатьох груп ферментів, які прискорюють багаточисленні біохімічні реакції в клітинах організму. При нестачі вітамінів групи В порушуються біологічні процеси в організмі і виникають гіловітамінози. При цьому проявляється низька заплідненість, захворювання шлунково-кишкового тракту та ін.

Джерелом вітамінів групи В крім В₁₂. є рослинні корми та продукти їх переробки, дріжджі, макуха і шрот. Джерелом вітаміну В₁₂ є можна КМБ та сапропель [16,35].

Найчастіше в раціонах свиней можуть бути відсутніми жиророзчинних вітамінів (А, Д, Е, К), тому їх слід контролювати і забезпечувати вітамінами препаратами.

Норма вітамінів для свиноматок всіх періодів фізіологічного стану прийнята слідує: каротину - 11,6 мг, вітаміну А - 5,5 тис. М.О, Д - 0,6 тис. М.О, вітаміну Е - 41 мг, В - 2,6, В₂ - 7, В₃ - 23, В₄ - 1,16, В₅ - 81, В₁₂ - 29 мг [23].

Годують поросят концентрованими кормами, які складають основу їх раціонів, як рослинного так і тваринного походження. Крім того, використовують мінеральні корми, вітаміни і антибіотики, які добавляють у вигляді преміксів. У свинарстві застосовують концентратний тип годівлі повнораціонними комбікормами [19, 31].

На основі вище сказаного можна зробити висновок про те, що продуктивність свиноматок у значній мірі залежить від організації повноцінної годівлі і перш за все від забезпечення всіма поживними речовинами (енергією, протеїном амінокислотами, мінеральними і вітамінами).

2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

При виконанні кваліфікаційної роботи використовували дані відображені в матеріалах зоотехнічного та виробничого обліку, а також річні звіти господарства, виробничо-фінансові та перспективні плани у ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ».

Аналітичні дослідження робота виконувалася протягом 2025 року у ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» Білоцерківського району Київської області.

Аналіз раціонів показав, що годують свиней в господарстві повнораціонними комбікормами в сухому вигляді. В складі повнораціонних комбікормів кормами власного виробництва. Раціони були повністю забезпечені енергією і протеїном, а також більшістю інших необхідних елементів живлення.

Про ефективність використання повнораціонних комбікормів вироблених на своєму комбікормовому заводі судили по продуктивність – зміни живої маси, середньодобових приростів, витрати корму на 1 кг приросту;

При економічній оцінці використання повнораціонних комбікормів в основу брались середньодобові прирости, витрати кормів на 1 кг приросту, а також одержання прибутку на вкладену гривню.

3. Результати власних досліджень.

3.4. Коротка характеристика господарства

ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» розташоване у лісостеповій, помірно-кліматичній зоні і знаходиться в Київській області, Білоцерківському районі. Господарство розташоване за 3 км від траси Київ – Одеса, що є досить зручним та економічно вигідним місцем розташування. Господарство спеціалізується на вирощуванні зернових культур з розвинутим тваринництвом.

Земельні угіддя розміщуються рівномірно по відношенню до виробничих підрозділів. Польові дороги забезпечують під'їзд до усіх полів. Природні умови багато у чому зумовлюють вибір виробничого напрямку господарства. Клімат місцевості відмічається помірною континентальністю і досить сприятливий для вирощування більшості польових, кормових і овочевих культур. Середньорічна температура 6,3°C (в січні –8-11°, в найтеплішому місяці липні +19- +25°C). Середньорічна кількість опадів за багаторічними даними становить 510 мм. Середні запаси продуктивної вологи в 0 – 20 сантиметровому шарі ґрунту на час сівби озимих становить 25-29 см. На протязі зими бувають часті потепління. Найбільша кількість опадів спостерігається в весняно-літній період. Рельєф господарства слабо хвилястий. За даними ґрунтової карти найбільш поширеними ґрунтами у системі землекористування даного підприємства виступають ґрунти переважно сірі лісові опідзолені 65%, опідзолені та чорноземи – 35%. В загальному ґрунтово-кліматичні умови характерні для зони лісостепу, що дозволяє при високій організації веденні господарства одержувати високий врожай всіх сільськогосподарських культур і мати високопродуктивне тваринництво.

Кормова база господарства важливий фактор, який вирішує організацію повноцінної годівлі тварин. Виробництво кормів повинно випереджати темпи збільшення чисельності поголів'я тварин. На цій основі можна забезпечити послідовний і швидкий ріст виробництва продукції

тваринництва. Крім цього, важливим питанням являється заготівля кормів високої якості, так як недоброякісні корми негативно впливають на продуктивність, призводять до перевитрати кормів, а також до захворювання тварин.

Господарство заготовляє достатню кількість грубих, соковитих і концентрованих кормів, тому забезпеченість тварин кормами за аналізуємий 2025 рік відповідає загальній потребі. Забезпеченість тварин сіном складає 136,2%.

Для заготівлі використовують багаторічні трави та озимі та ярі посіви. В основній кількості отримують сіно з мішанок та люцерни. Технологія заготівлі сіна є стандартною: мішанки або зелену масу скошують та висушують і тюкують.

Заготівля соковитих кормів в 2025 році складає 108,4%. В останні роки почали велику увагу приділяти заготівлі сінажу. Сінаж – необхідний корм для годівлі тварин. В своєму складі сінаж містить багато поживних речовин необхідних для тварин. Силос в господарстві являється основним кормом для годівлі тварин. Силос заготовляють з кукурудзи воскової стиглості, подрібнюючи її до частинок довжиною 3-4 см. Подрібнену зелену масу автомашинами звозять у силосні траншеї, де і проводиться власне силосування. Дану масу ущільнюють і потім верхній шар прикривають плівкою на яку накладають шини від машин.

Господарство забезпечує галузь тваринництва в концентрованих кормах і зелених кормах більше норми.

ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» займаються розведенням великої рогатої худоби породи чорно-ряба українська молочна і червоно-ряба українська молочна, а також розводять велику білу породу свиней, ландрас та їх гібриди. Для отримання трьох породних гібридів використовують термінального кнурця. Молодняк реалізують на плем'я іншим господарствам. Свинок живою масою 80-100 кг, кнурців 80-100 кг. Вибракуваний молодняк відгодовують, а також

не реалізований племінний молодняк здають на м'ясо живою масою 100-110 кг. Виробничо-господарські показники приведені в таблиці 3.1.

3.1. Виробничо-господарські показники

Показники	Р о к и		2025 р. у % до 2024
	2024	2025	
Кількість свиноматок на 31.12., гол.	1357	1355	99,9
Середня к-ть свиноматок на рік, гол	1364	1361	99,8
Опоросилось свиноматок, гол.	3222	3272	101,6
К-ть опоросу на 1 св. за рік	2,36	2,40	101,7
Приплід, гол.	37234	38477	103,3
Приплід, кг	59152	60488	102,3
К-сть народжених на 1 св., гол.	11,56	11,76	101,7
Вихід ділових поросят на 1 св. гол.	10,55	10,83	102,7
Отримано поросят на 100 св., гол.	2728	2822	103,5
Середньодобові прирости, г	494	510	103,3
Середньодобові прирости група 0-2 місяці, г	208	216	103,9
Реалізація:			
племмолодняку, гол.	2038	2271	111,4
поросята 28-70 днів, гол	21727	20639	95,0
на м'ясо, гол	6749	8421	124,8

З даних таблиці 3.1. видно, що в 2025 році середня кількість свиноматок зменшилась на 0,1% і становила 1361 голів проти 1355 голови. Однак кількість опоросів на одну свиноматку за рік, кількість приплоду, кількість народжених поросят на одну свиноматку та вихід ділових поросят на одну свиноматку збільшилась, відповідно %: 1,7; 3,3; 2,3 та 1,76 в 2025 році в порівнянні до 2024 року. Крім збільшення кількості поросят збільшились їх

середньодобові прирости в середньому на 3,3%, а в групі поросят 0-2 місяці – 3,9%. Вартість 1 тони корму з ПДВ приведена в таблиці 3.2.

3.2. Вартість 1 т. комбікормів з ПДВ

Показники	Р о к и		2025 р. у % до 2024
	2024	2025	
гровер	7598,0	8945,8	117,7
стартер	11072,0	11487,6	103,8
фінішер	7088,0	8444,0	119,1
Супоросні свиноматки	6787	7133	105,1
підсисні	7948	8483	106,7
Середня вартість 1 кг комбікорму	8,68	9,04	104,1

З даних таблиці 3.2. ми бачимо, що вартість комбікормів збільшилась від 103, 8% стартера до 119,1 – фінішера у 2025 році до 2024 року.

3.2. Утримання свиней у господарстві та догляд за ними

Великий вплив на рівень продуктивності тварин має щільність їх утримання та площа лігва для різних вікових груп свиней. Ремонтних, холостих і поросні матки утримують по 10 голів в одному станку, відводячи при цьому в середньому 2,2 м² підлоги на одну тварину. Підсисних утримуються в індивідуальних станках з площею станка 5м² і 2,5м² для підкормки поросят – сисунів.

Кнурів утримують у спеціально обладнаних приміщеннях, які можна комплектувати з пунктом штучного осіменіння, причому, як правило, по одному у станку, площа якого 7м², які завжди чисті та сухі , та добре освітлюються. Стінки виготовляти із залізних труб з керамзитом – бетонною підлогою.

Приміщення має добру освітленість – 1:10, постійну температуру в межах 16-18°C, відносну вологість повітря – 40-75%, чисте повітря –

концентрація вуглекислого газу до 0,2% та аміаку – до 0,02мг/л. Висока температура (більше 20°C) різко пригнічує статеву діяльність, погіршує запліднювальну здатність сперми.

Холостих свиноматок (до 32 днів після осіменіння) утримують фіксовано в індивідуальних станках. Задня стінка – це дверцята, через які впускають та випускають свиноматку. У передній частині станка знаходиться індивідуальна годівниця. У задній частині станка розташована щілинна підлога, під нею знаходиться канал гноєвидалення шириною 0,5м. Нахил підлоги до задньої стінки 1,5°.

У приміщенні для утримання холостих свиноматок поголів'я розподіляють на такі групи: свиноматки після відлучення поросят; свиноматки готові до осіменіння; запліднені; ремонтні свинки, що надходять на осіменіння.

Свиноматок за 2 дні до опоросу розміщують в ізольований сектор, в якому обладнано 30 станків. Станки обладнані інфрачервоними лампами для зігрівання поросят, годівницями і напувалками для поросят, годівницю для свиноматки і дверцятами.

Задню частину клітки для свиноматки та два бокових відділення для поросят обладнують дверцятами. Підлогу в станку виготовляють з керамзитобетону, роблячи нахил до зони решітки гноєвидалення. Свиноматку фіксують у центрі станка, нижні труби центральної клітки регулюють за висотою залежно від її габаритів та віку поросят, чим забезпечують хороший доступ поросят до сосків матері.

У день опоросу в станок під задню частину свиноматки підстилають тирсу. Вмикають лампи обігрівання. Тирсу використовують перші три дні після опоросу з гігієнічною метою.

Після відлучення поросят переводять на дорощування. Вирощують їх в групових станках. Утримання поросят безпідстилке, підлога керамзитобетонна. Станки обладнані під підлоговими каналами гноєвидалення у станку встановлюють автонапувалку. На протилежному

боці станка на всій його ширині розташована бункерна годівниця для сухих комбікормів. Перегородки між станками заввишки 80 см. Кожний станок обладнаний дверцятами. Фронт годівлі 9,6см на голову. Площа підлоги на голову 0,39 м². Годують поросят сухими комбікормами досхочу, які готують на власному комбікормовому заводі з кормів власного виробництва та закупних БВМД та преміксів. .

Таким чином утримання свиней усіх виробничих груп за винятком кнурів-плідників і легко поросних свиноматок, є станковим у приміщенні з відповідним мікрокліматом і годівлею тварин.

3.3.Аналіз раціонів годівлі свиноматок

В поросній період збільшення розміру та маси навколоплідних оболонок і матки протягом всієї періоду, а також різкий ріст плодів у другій половині поросності пов'язані з нагромадженням поживних речовин у плодів і в репродуктивних органах свиноматки. Це, в свою чергу, визначає збільшення потреби свиноматки в енергії, поживних і біологічно активних речовинах. Зростаючий в міру збільшення строків вагітності рівень депонування поживних речовин у плодів та в репродуктивних органах залежить від умов годівлі й у випадку її неповноцінності йде за рахунок тіла свиноматки. Тобто при незбалансованій годівлі елементи живлення з резервів материнського організму використовуються на розвиток плодів.

Рівень годівлі свиноматок у період поросності істотно впливає на споживання, ефективність використання корму та зміну живої маси в період лактації. Перш за все слід відмітити зворотну залежність між споживанням корму тваринами в період лактації і у період поросності. Ефективніше використовується корм на приріст живої маси і менші її втрати в період підсосу спостерігаються при нижчому рівні годівлі маток у період поросності. Навпаки, високий рівень годівлі в період поросності, при якому свиноматки дають максимальний приріст, негативно впливає на споживання корму й зміну живої маси в період лактації.

Лише близько 6 % протеїну, який споживає свиноматка за весь період поросності, відкладається в тілі поросят. Це свідчить про недоцільність підвищених норм протеїнового та амінокислотного живлення свиноматок, що закінчили ріст.

Нестача в раціонах поросних свиноматок цинку, марганцю або йоду призводить до зменшення великоплідності і збільшення падежу поросят у перші тижні життя.

Склад і поживність середньодобових раціонів для поросних свиноматок приведений в таблиці 3.3..

3.3.Склад і поживність середньодобових раціонів для поросних свиноматок (в перші 84 дні поросності)

Корми	Компоненти, % за масою	
1	2	
Пшениця	50	
Ячмінь	21	
Шрот соняшниковий	9	
Шрот соєвий	18	
Премікс АФ-215	2	
Норма, міститься в раціоні:		
	норма	фактично
Кормових одиниць	2,80	2,90
Обмінної енергії, МДж	31,00	32,84
Сухої речовини, кг	2,70	2,80
Сирого протеїну, г	374,00	380,00
Перетравного протеїну, г	280,00	311,00
Лізину, г	16,00	16,10
Метіоніну+цистину, г	9,60	11,70
Сирої клітковини, г	374,00	256,00
Кальцію, г	23,00	25,87

Продовження таблиці 3.3..		
1	2	3
Фосфору, г	19,00	19,40
Ферум, мг	216,00	450,00
Купрум, мг	45,00	49,80
Цинку, мг	232,00	242,00
Манган, мг	123,00	140,70
Кобальту, мг	5,00	5,20
Вітамінів: D, тис. МО	1,40	3,10
Е, мг	110,00	120,00
В ₁ , мг	7,00	9,70
В ₂ , мг	19,00	24,10
В ₃ , мг	61,00	61,00
В ₄ , мг	3,00	3,7
В ₅ , мг	216,00	298,70

Як видно з таблиці 3.3 раціони для поросної свиноматки в перші 84 дні су поросності були збалансовані по всім поживним і біологічно активним речовинам.

Склад і поживність середньодобових раціонів для поросних свиноматок (в останні 30 днів поросності) приведений в таблиці 3.4.

3.4.Склад і поживність середньодобових раціонів для поросних свиноматок (в останні 30 днів поросності)

Корми	Компоненти, % за масою
1	2
Пшениця	50
Ячмінь	25
Шрот соняшниковий	12
Шрот соєвий	11

Продовження таблиці 3.4.		
1	2	
Премікс АФ-215	2	
Міститься в раціоні:		
	норма	фактично
Кормових одиниць	3,30	3,39
Обмінної енергії, МДж	37,60	40,06
Сухої речовини, кг	3,24	3,10
Сирого протеїну, г	454,00	457,00
Перетравного протеїну, г	340,00	362,00
Лізину, г	19,40	18,60
Метіоніну+цистину, г	11,60	12,00
Сирої клітковини, г	376,00	352,00
Кальцію, г	28,00	28,74
Фосфору, г	21,00	13,73
Ферум, мг	262,00	341
Купрум, мг	55,00	69,50
Цинку, мг	282,00	231,00
Манган, мг	152,00	146,30
Кобальту, мг	6,00	6,8
Вітамінів: D, тис. МО	1,90	44,00
Е, мг	132,00	85,00
В ₁ , мг	9,00	11,40
В ₂ , мг	23,00	6,20
В ₃ , мг	75,00	43,40
В ₄ , мг	4,00	3036,00
В ₅ , мг	262,00	131,70

Раціон за вмістом основних поживних речовин забезпечував потребу тварин в необхідних поживних речовинах в оптимальному співвідношенні (таблиця 3.4.).

Підсисний період відрізняється від періоду поросності різким збільшенням потреби свиноматок в енергії, поживних і біологічно активних речовинах на виробництво молока. Поросята, які одержують більше материнського молока, швидше ростуть не тільки в підсисний період, але й після відлучення. Раціони годівлі підсисних свиноматок наведено в таблиці 3.5.

3.5.Склад і поживність середньодобових раціонів для підсисних свиноматок

Корми	Компоненти, % за масою	
1	2	
Пшениця	34	
Ячмінь	54	
Шрот соняшниковий	5	
Шрот соєвий	5	
Премікс АФ - 216	2	
Міститься в раціоні:		
	норма	фактично
Кормових одиниць	6,80	6,80
Обмінної енергії, МДж	75,30	77,32
Сухої речовини, кг	5,20	5,40
Сирого протеїну, г	973,00	896,00
Перетравного протеїну, г	758,00	740,00
Лізину, г	41,80	39,50
Метіоніну+цистину, г	25,10	26,30
Сирої клітковини, г	366,00	365,00
Кальцію, г	49,00	42,38

Продовження таблиці 3.5.		
1	2	3
Фосфору, г	40,00	38,91
Ферум, мг	607,00	735,00
Купрум, мг	89,00	55,10
Цинку, мг	455,00	348,50
Манган, мг	246,00	82,20
Кобальту, мг	9,00	4,34
Вітамінів: D, тис. МО	3,00	4,2
Е, мг	214,00	59,00
В ₁ , мг	14,00	15,30
В ₂ , мг	37,00	5,80
В ₃ , мг	120,00	53,10
В ₄ , мг	6,00	3,9
В ₅ , мг	424,00	170,40

З даних таблиці 3.5 видно, що щоденно свиноматки одержували 5,4 кг сухої речовини, 6,8 кормових одиниць, 77,32 МДж обмінної енергії, 896 г сирого і 740 г перетравного протеїну.

3.4. Організація та економічні показники виробництва

Високий рівень економічної ефективності виробництва тваринницької продукції значною мірою залежить від інтенсивного використання сучасних методів господарювання та розповсюдження прогресивних форм оплати праці від економічних умов та організації повноцінної, збалансованої годівлі тварин.

Удосконалення годівлі свиноматок на основі фізіологічного стану та репродуктивних якостей дозволяє значно підвищити продуктивність свиноматок, знизити затрати кормів на 1 кг приросту та підвищити економічну ефективність свинарства у господарстві.

Застосування повнораціонних комбікормів і придбання мінеральних добавок сприяють підвищенню багатоплідності. При цьому покращується крупно плідність і збереження поросят та молочність свиноматок.

Основними показниками, які характеризують рівень інтенсифікації свинарства є валове виробництво свинини, її собівартість та рентабельність.

В таблиці 3.6. показано економічну оцінку виробництва свинини в 2025 році у ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ».

3.6 . Економічна оцінка виробництва свинини

№з/п	Показники	Одержано в 2025році
1	Кількість свиноматок на, гол	1361
2	Кількістьть опоросу на 1 св. за рік	2,4
3	Приплід, гол.	38477
4	Реалізація племінного молодняку, гол.	2270
5	Реалізація поросята 28-70 днів, гол	21640
6	Реалізація на м'ясо, гол	10500
7	Витратикормів на 1ц м'яса, корм.од	4,5
8	Виручка від реалізації, тис.грв., в тому числі:	111388,4
9	племінного молодняку	21397,6
10	поросят 28-70 днів	43740
11	м'ясопереробки	42213,5
12	Повна собівартість	78535,1
13	Прибуток	14288,6
14	Рентабельність	18,2

Протягом 2025 року у ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» при кількості 1361 голів основних свиноматок виручка від реалізації склала 111388,4 тисяч гривні. Рівень рентабельності господарства становить +18,2% (табл.. 3.7.).

3.5. Технологія первинної переробки тваринницької продукції

Підготовка свиней до переробки практично починається з надходження їх на м'ясокомбінат і процесу приймання. Тварин сортують на однорідні групи за вгодованістю, статтю, віком і станом здоров'я. В загоні Перед забоєм свиней тримають 12 годин без їжі, але дають без обмеження воду, а за 2 години до забою воду подавати припиняють. Перед забійна витримка сприяє очищенню від вмісту шлунково-кишкового тракту, видалення із організму продуктів обміну речовин, що в кінцевому результаті поліпшують дозрівання м'яса і санітарний стан виробничих приміщень підприємства. За режимом витримки здійснюється строгий контроль.

На даний час набуло поширення електричне оглушення свиней. Роботу ведуть у боксах, контакти накладають на вискову і потиличну частину голови пропускають струм 70 Ват протягом 5 – 10 с. Електричне оглушення одночасно із знекровленням застосовують у тих випадках, коли необхідно зібрати кров з метою наступної її переробки. Для цього використовують порожнистий ніж (Я – 2, РП - 2). Тварину піднімають на шлях знекровлення за допомогою ланцюгів, накладених дещо вище путових суглобів задніх кінцівок і лебідки або елеваторів різних систем.

Забій свиней із знімання шкури. Агрегат вертикального типу для зняття шкур з туш свиней складається з металевого каркасу, ведучої шестерні, приводу, тягового ланцюга, гака, натяжної шестерні, ланцюга з гаком, ланцюга з кільцем, підвісної дороги.

Нутровка туш спрямована на видалення внутрішніх органів з черевної порожнини. Цю технологічну операцію слід провести як найшвидше (не пізніше ніж через 45 хв. після знекровлення туші), бо затримка сприятиме обсіменіння м'язової тканини мікроорганізмами, які знаходяться в шлунково-кишковому тракті. Після нутровки туш ділять на повздовжні напівтушу їх розпилюють пилкою "Мінськ-59".

Туалет (зачистка) туші проводиться після її розпилювання. При зачищенні туші обрізають нерівності, крововиливи, видаляють бахрому,

нирки, жирову тканину і очищають шийну частину з внутрішнього боку; відділяють хвіст між другим і третім хребцями і задні кінцівки, жирову тканину з грудної частини та діафрагму; зберігають щокочини.

Туші розділяють вздовж хребта, трохи виступивши в бік від ліній верхніх остистих відростків.

Для клеймування туш використовують клейма круглої, квадратної, трикутної, овальної і ромбоподібної форми.

Кожну напівтушу розбирають на сім сортових відрубів, які ділять на два сорти I та II.

В таблиці 3.7., визначений вихід оброблених субпродуктів від переробки 1 голови свиней на м'ясо за категоріями.

3.7. Вихід оброблених субпродуктів від переробки свиней на м'ясо

Назва субпродуктів I категорії	Норма виходу, %	Вихід, кг	Назва субпродуктів II категорії	Норма виходу, %	Вихід, кг
Печінка	1,81	2,4	Шлунок	0,90	1,2
Нирки	0,33	0,4	Кадик	0,69	0,5
Язик	0,26	0,3	М'ясо стравоходу	0,08	0,1
Мозок	0,08	0,1	М'ясо-кістковий хвіст	0,08	0,1
Серце	0,39	0,5	Легені	0,40	0,5
Діафрагма	0,60	0,8	Трахея	0,17	0,2
			Селезінка	0,23	0,3
			Ноги	2,02	2,6
			Вуха	0,40	0,5
			Голова без язика і мозку	7,33	9,5
			М'ясна обрізь	1	1,3
Разом	3,47	4,5	Разом	13	16,9

Забійний вихід (табл.3.7.) змінюється в залежності від передзабійної живої маси. Так за живої маси 80 кг забійний вихід не перевищує 74%, а 150 кг підвищується. Зазначені дані переконують у доцільності підвищувати перед забійну живу масу свиней.

ТДВ «Терезине» реалізує свою продукцію на м'ясопереробне підприємство «Маршалок» Київської області.

3.8. Визначення забійного виходу до забійної маси молодняку свиней залежно від перед забійної живої маси

Показники	Вагові групи			
	I	II	III	IV
Жива маса, кг	80	100	130	150
Маса туші, кг	60,4	81,6	110	130,2
Маса внутрішнього жиру, кг	1,2	1,6	2,1	2,7
Забійна маса, кг	59,2	80	107,9	127,5
Забійний вихід, %	74	80	83	85
Вміст кісток, кг	6,3	7,5	8	9,1
Вміст кісток, %	10,4	9,1	7,3	7

3.7. Екологізація виробництва продукції тваринництва.

Будь-які форми ведення сільського господарства вносили та вносять небажані зміни в природне середовище.

Серйозним забруднювачем навколишнього природного середовища є сільськогосподарські тварини. При їх утриманні утворюється велика кількість відходів. Гній та стічні води забруднюють ґрунт і водойми, а аміак і сірководень надходять в атмосферу. Кожна тисяча голів худоби дає на рік до 60 м³ екскрементів і рідких стоків. Окрім цього, тваринницькі комплекси призводять до забруднення атмосфери пилом, що утворюється, головним

чином при підготовці й транспортуванні кормів, аміаком, сірководнем, та іншими газами. Це робить тваринництво одним із найбільш екологічно небезпечних виробництв.

У гною нерідко розвивається патогенна мікрофлора: патогенна кишкова паличка, сальмонели. У цілому, у добових водах тваринницьких комплексів знаходиться до 100 видів збудників різноманітних інфекційних хвороб. Надходження до природного середовища не перероблених тваринницьких відходів не тільки забруднює ґрунт і водойми, але й створює небезпеку виникнення інфекційних хвороб і зараження гельмінтами тварин і людини.

Одним із основних джерел забруднення навколишнього середовища в Київській області є підприємства по виробництву продукції тваринництва. Із гнійних і послідних стоків, що утворюються на тваринницьких та птахівничих підприємствах, як добрива використовуються лише на 70%, інші переповнюють накопичувачі, викидаються на землі

Проводячи екологічний аналіз технології виробництва продукції тваринництва в ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» видно, що в господарстві розроблена дезинфекційна техніка, але все ж виявлені такі основні джерела забруднення навколишнього природного середовища: при заготівлі грубого корму (сіна) спостерігається значний викид сінного пилу, при роботі тракторів, комбайнів та іншої сільськогосподарської техніки і транспортних засобів виділяються шкідливі гази, при митті обладнання – стічні води, при реконструкції деяких тваринницьких приміщень недотримані зоогігієнічні та ветеринарно - санітарні нормативи, які несуть небажані наслідки щодо охорони навколишнього природного середовища.

ВИСНОВКИ

1. ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ» є багатогалузевим господарством для вирощування всіх видів сільськогосподарських культур, які широко використовуються для формування міцної кормової бази в галузі тваринництва.

2. Поголів'я основних свиноматок зменшилась на 0,1% і становила 1355 при їх середній кількості за рік 1361 голови. Однак кількість опоросів на одну свиноматку за рік, кількість приплоду, кількість народжених поросят на одну свиноматку та вихід ділових поросят на одну свиноматку збільшилась, відповідно %: 1,7; 3,3; 2,3 та 1,76 в 2025 році в порівнянні до 2024 року.

3. Тварини господарства повністю забезпечені грубими, соковитими та концентрованими кормами.

4. Стадо свиней представлене великою білою породою, ландрас, петрен і дюрк.

5. В господарстві використовується концентратний тип годівлі свиней, тваринам згодують повнораціонний комбікорм. Вартість комбікормів збільшилась від 103, 8% стартера до 119,1 – фінішера у 2025 році до 2024 року.

6. Рецепти комбікормів повністю задовольняють поживними речовинами поросних і підсисних свиноматок.

7. Виходячи із затрат на виробництво свинини у 2025 році: витрати кормів на 1 ц м'яса – 4,5 к. од. при кількості 1361 голів основних свиноматок виручка від реалізації склала 111388,4 тисяч гривнів. Рівень рентабельності господарства становить +18,2%.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Впровадження інтенсивних технологій виробництва свинини при відповідних капітальних вкладеннях та раціональній організації праці дає змогу значно збільшити виробництво продукції та підвищити рентабельність її виробництва.

2. Максимальне виробництво свинини при зменшенні її собівартості можливе при поліпшенні кормової бази, правильній організації відтворення стада, впровадженні ефективних методів розведення, годівлі, відгодівлі і утримання свиней, спрямованих на підвищення м'ясних якостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Біндюг Д. О. Динаміка гематологічного стану крові свиней за різних умов годівлі. *Свинарство*, 2013. 63. С. 77-83.
2. Бомко В. С., Бабенко С. П., Москалик О. Ю. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник, К., 2010. 278 с.
3. Бомко В. С., Долід С. В. Вплив змішанолігандного комплексу купруму на перетравність поживних речовин у поросят. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: збірник наукових праць*. 2014. Вип.1(110). С. 8-11.
4. Бомко В. С., Маршалок В. А. Вплив змішанолігандного комплексу цинку на ріст і розвиток свиней породи ландрас на відгодівлі. *Вісник Житомир. нац. агроєколог. ун-ту*. – 2012. – Вип. 2 (33). – Т 2. – С. 122–125.
5. Бондаренко В. В. Продуктивність молодняка свиней при згодовуванні БВМД МІНАКТИВІТ. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво*. 2016. 5. С. 132-135.
6. Бурбелюк В. Технологія вирощування свиней на м'ясо. *Ефективне тваринництво*. – 2006. – №7 (15). – С. 18–23.
7. Бурлака В. А., Кривий М. М., Шевчук В. Ф. Годівля сільськогосподарських тварин: навч. посіб. /– Житомир: Вид-во Державного агроєкологічного університету, 2004. – 460 с.
8. Волощук В.М., Засуха Ю.В., Грищенко С.М., Грищенко Н.П. Вплив кратності годівлі на економічну ефективність відгодівлі молодняка свиней. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. – 2015. – Вип. 205. – С. 258-264.
9. Волощука В. М. *Свинарство: монографія. Аграрна наука*, 2014. – 592 с.
10. Гнатюк С. Інтенсифікація промислового свинарства. *Тваринництво України*. – 2009. – № 5. – С. 2-4.
11. Гончар Т. І., Тегляй О.М. Ресурсозберігаючі технології виробництва свинини, як основа підвищення ефективності галузі. *Наукові праці*

Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – Вип. 18, Ч.І. – С. 220-225.

12. Гончарук А. П. Продуктивність та гематологічні показники молодняку свиней при згодовуванні БВМД Інтермікс. *Аграрна наука та харчові технології*. 2016. Вип. 3. С. 40-45.

13. Губко І.М., Єрохін С.Ф, Завгородня Н.М. Рекомендації по експлуатації техніки, основних положеннях технології утримання свиней та ветеринарних заходах на комплексах по виробництву свинини. – Київ, 1973. – С. 155.

14. Гуцол А. В., Шегеда Л. М. Забійні показники, морфологічний склад туш та маса внутрішніх органів свиней при використанні в раціонах білково-вітамінно-мінеральної добавки «Проактимін». *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. 2014. т 16. № 3. Частина 2. С. 18-22.

15. Єфремов Д. В.; Горб С. В. Білково-вітамінно-мінеральні добавки на основі місцевої кормової сировини півдня України для поросят на дорощуванні. *Науковий вісник Асканія-Нова*. 2012. 5 (2). С. 230-236.

16. Засуха Ю. В., Нагаєвич В. М., Хоменко М. П.; за ред. Хоменко М. П. Технологія виробництва продукції свинарства: підруч. Вінниця: Нова книга, 2006. – 336 с.

17. Ібатуллін І.І., Мельничук Д.О., Богданов Г.О. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2007. С.616.

18. Мазуренко М.О., Паладійчук О.Р. Морфологічні показники шлунка свиней при згодовуванні нових кормових добавок.- Житомир, 2008. – С. 136

19. Малай Ю. Свинарство на шляху відродження. Аграрний тиждень. – 2009. – № 10. – С. 10.

20. Маршалок В. А., Бомко В. С. Вплив змішанолігандного комплексу Цинку на ріст і розвиток свиней породи велика біла на відгодівлі. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: зб. наук. праць Білоцерківського НАУ. – 2012. – Вип. 8 (98). – С. 65–67.

21. Маршалок В. А. Перетравність поживних речовин корму свинями різних порід та гібридів. Науковий вісник Луганського НАУ. – 2012. – № 45. – С. 133–136. – (Серія „Сільськогосподарські науки”).
22. Повод М. Г., М. Б. Шпетний. Сезонна продуктивність поросят на дорощуванні у станках за різного розміру груп та типу підлоги. Науково-технічний бюлетень ІТ НААН. – 2016. – №116. – С. 126-134.
23. Подхалюзіна О. М. Бомко В. С. Вплив мінеральної добавки купруму на перетравність поживних речовин та показники продуктивності молодняку свиней. *Проблеми годівлі тварин в умовах високоінтенсивних технологій виробництва і переробки продукції тваринництва: матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 80-річчю від дня народження доктора с.-г. наук, професора Леоніда Сидоровича Дяченка 1–2 лютого 2019 року*. 2019. С. 26-28.
24. Рибалко В.П. Тенденції і напрями розвитку свинарства. Ефективне тваринництво. – 2006. – №7 (15). – С. 7–11.
25. Рибалко В.П., Флока Л.В. Вплив фенотипових факторів на продуктивні якості свиней червоно-білопоясої породи: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – 160с.
26. Різничук І. Ф. Продуктивні якості поросят у віці від 41 до 60 діб за використання комбікорму з різною нормою концентрації хлориду натрію, кальцію і фосфору. *Наукові праці [Одеської національної академії харчових технологій]*. 2016. 80. Вип. 2. С. 48-54.
27. Чудак Р. А., Подолян Ю. М., Бабков Я. І. Якісні показники м'яса свиней за дії добавки «Бетаїн». *Аграрна наука та харчові технології*. 2017. Вип. 2(96). С. 118-124.
28. Ярошко М. Система гібридизації товарних свиней. Агробізнес сьогодні. – 2011.– № 6 (205). – С. 11–12.
29. Gaines A.M., Peterson B.A., Mendoza O.F. Herd management factors that influence whole herd feed efficiency. In: Patience JF, editor. Feed efficiency in swine. Wageningen: Wageningen Academic Press; 2012. p. 15–39.

30. John F. Patience, Mariana C., Rossoni-Serão and Néstor A. Gutiérrez. 2015. A review of feed efficiency in swine: biology and application. *J. Anim. Sci. and Biotechnol.* 6(1):33.
31. Johnson RW. Fueling the Immune Response: What's the Cost. In: Patience JF, editor. *Feed Efficiency in Swine*. Wageningen: Wageningen Academic Press; 2012. p. 211–24.
32. Noblet J, Fortune H, Dupire C, Dubois S. Digestible, metabolisable and net energy values of 13 feedstuffs for growing pigs: effect of energy system. *Livestock Prod Sci.* 1993;42:131–49.
33. Nyachoti CM, Zijlstra RT, de Lange CFM, Patience JF. Voluntary feed intake in swine: A review of the main determining factors and potential approaches for accurate predictions. *Can J Anim Sci.* 2004;84:549–66.
34. Smith LF, Patience JF, Gonyou HW, Beaulieu AD, Boyd RD. The impact of feeder adjustment and group size/floor space allowance on the performance of nursery pigs. *J Swine Health Prod.* 2004;12:111–8.
35. Wilde D. Influence of macro and micro minerals in the peri-parturient period on fertility in dairy cattle / D. Wilde // *Animal Reproduction*. – 2006. – № 4. – P. 26–29.